

De dode held is springlevend

Door HENNY SCHOUTE,
SPIEGEL-correspondente
in Zuid-Vietnam

SAIGON — „... Hij was dapper; hij was trouw tot in de dood.” NGUYEN VAN BE, een 20-jarige krijgsgevangen Viet Cong-soldaat las deze regels met stomme verbazing. Want de gesneuvelde held die in dat kranteverhaal postuum werd geëerd, was hijzelf. Hij las in de gevangenis van *My Tho*, begin maart, hoe hij op 30 mei '66 in de *Mekong Delta* de heldendood was gestorven en sindsdien door de communisten als een van de grootste helden van deze eeuw wordt geëerd.

„... Be was die dag bezig munitie en wapens te vervoeren door een kanaal, samen met elf andere Viet Cong-leden,” aldus het verhaal in de Noordvietnamese bladen. „Tijdens dit transport werd hun bootje aangevallen door de (Zuidvietnamese en Amerikaanse) vijand. Be vocht als een leeuw. Dertig minuten lang, voordat hij — ernstig gewond — gevangen genomen werd. Be verzette zich niet tijdens zijn overgave. Maar op het laatste moment zag hij kans een Claymore-mijn te pakken en (onder het uitroepen van 'Lang leve het Nationale Bevrijdings Front!') neer te gooien tussen de Zuidvietnamezen en Amerikanen. Be en 69 vijandelijke soldaten werden gedood. Be stierf een heldendood. Be is een voorbeeld, een anti-VS-strijder, een overtuigd strijder.”

Aldus de Noordvietnamese mythe van de dode Nguyen Van Be. Maar de levende Nguyen Van Be vertelt een heel wat minder spectaculair verhaal. Dit:

„... We kwamen voor een overmacht te staan, waar we niet tegen opgewassen waren. We sprongen uit het bootje en probeerden naar de wal te zwemmen. Ik probeerde, door onder water te zwemmen, verborgen te blijven. Maar een Zuidvietnamese soldaat ondeckte me en pikte mij op. Ik was krijgsgevangen. De gevangenis van *My Tho* werd mijn onderkomen.”

Maandenlang bleef Be onopgemerkt in de gevangenis. Tot de verhalen over 'de Noordvietnamese held' naar het Zuiden doordrongen.

Be protesteert

Nu is Nguyen een naam, die in Vietnam net zo algemeen is als Jansen in Nederland. Maar toen ook een foto van Be werd gepubliceerd, had het Noorden moeten weten, dat het zich op glad ijs begaf. Enkele maanden na Be's gevangennamen was men n.l. al op de hoogte van het feit, dat Be in een Zuidvietnamese gevangenis verbleef. Toch werd de foto gepubliceerd, met het zoveelste helden-epos.

De mythe bleef in ere, totdat een oplettende Zuidvietnamese politiemann het verhaal onder ogen kreeg. Toen

kwam de affaire aan het rollen. De agent herinnerde zich de jongeman in de gevangenis. Het kostte weinig moeite bevestigd te krijgen dat de „dode”, verheerlijkte communistische jongeman, levend en wel in *My Tho's* gevangenis zat.

De ontdekking was voor Be het moment dat zijn illusies en filosofie omtrent het communisme ineenstortten. Hij las zijn postume — weliswaar complimenteuzen — hulde, de tientallen gedichten, de liederen, die ter nagedachtenis van hem waren gemaakt en ... hij was geschokt. Geschokt en nijdig op de grote leiders in het Noorden, die zijn doodvonnis hadden opgesteld, terwijl hij leefde.

Hij wilde protesteren, iedereen vertellen dat hij nog leefde en de communistische ideologie aanvallen, omdat hij beetgenomen was. En daar kreeg de „dode Rode held” de gelegenheid voor, toen hij onder de hoede werd gesteld van de afdeling psychologische oorlogsvoering van de Amerikanen in Saigon, waar men nu bezig is een echte held van hem te maken.

Maar minder glorieus dan de Noordvietnamese pers hem schilderde. Zoals over de gevangennamen op die 30e mei.

„... Be, gebonden aan handen en voeten, werd voor de vijandelijke officieren gesleept. Hij werd onmiddellijk gefolterd. Een van de officieren schreeuwde: 'Waar heb je de wapens en documenten verborgen. Vertel het als je wilt blijven leven.' Be richtte zijn hoofd, bedekt met modder en bloed, op, keek recht in de ogen van zijn vijanden en zei met duidelijke stem: „Jullie hebben alles al. Dat is alles wat ik weet.” Een andere Amerikaan schreeuwde: „Deze wapens en munitie, waar komt het vandaan en waar wordt het heengebracht.” Be keek hem woest aan, keerde zijn hoofd om, wees op het dode lichaam van een van zijn kameraden en zei tegen de Amerikaan: „Vraag het hem. Ik weet het niet.” De Yank vloog furieus op hem af en sloeg op hem los. Toen werd Be in een auto gegooid en het konvool reed naar *My An*.”

bijna ziekelijk. Evenals de radio-uitzendingen die *Hanoi* en de N.L.F.-radio aan Be besteedde. Evenals de gedichten en liederen die ter nagedachtenis aan Be zijn opgedragen. En helemaal onbegrijpelijk is het beeldje dat voor wijlen de held werd vervaardigd: Be met de mijn in beide handen.

Verborgen

Het is niet duidelijk, waarom men geen andere held heeft gecreëerd, een jonge Viet Cong-strijder die werkelijk het slachtoffer werd tijdens gevechten met de voor hem vijandelijke troepen.

De ouders van Be werden door de Viet Cong gedwongen te bevestigen dat hun zoon dood was. Men liet de moeder steeds weer herhalen dat haar oudste zoon omgekomen was. „Mijn zoon is dood,” zei de onwetende vrouw tenslotte gebroken. De andere broertjes van Be werden op straat aangesproken door Viet Cong-leden.

En dan komt de schrijver aan bij de geschiedenis met de mijn:

„... Be werd getreiterd en door de Amerikanen uitgedaagd een Viet Cong-mijn (20 pond Claymore-mijn) te demonstren. Dat was het einde van Be, 69 vijanden en enkele voertuigen van Amerikaanse makelij.”

Commentaar van de correspondent: „De overlevenden schudden hun hoofden en vertelden anderen: Zo iets kunnen alleen Viet Cong-strijders presenteren.”

Beeldje

Sinds die dag branden de mensen in Be's dorp wierook-stokjes ter nagedachtenis aan de held die zijn leven heeft opgeofferd, voor een glorieuze overwinning. Iedereen die in het dorp kwam, kreeg het legendarische verhaal van Be te horen. De N.L.F.-strijder Be, die, even voor hij de mijn gooide, had geroepen: Lang leve de N.L.F. en weg met de Amerikaanse imperialisten!”

De publiciteit in kranten, tijdschriften, de fictieve verhalen over de „dode” jonge held uit het Zuiden zijn

En, terwijl hun grote broer als voorbeeld werd gesteld, werden zij bewerkt later het N.L.F.-leger te gaan dienen, aldus vertelde Be's 15-jarige broertje mij in Saigon.

Be is inmiddels uit de gevangenis van *My Tho* gehaald. Hij wordt door de Amerikanen goed verborgen gehouden terwille van zijn eigen veiligheid. Bovendien zal zijn status van krijgsgevangene worden veranderd. Hij is nu een waardevol object voor de andere partij. De Amerikanen hebben 7 miljoen pamfletten (met de hierbij afgedrukte foto van Be en het ware verhaal) boven Noord-Vietnam uitgestrooid.

Be's familie is inmiddels — ook al terwille van de veiligheid — uit het Viet Cong-dorp verhuisd en heeft tevens het communistische geloof daar gelaten.

Het Noorden echter zweert bij hoog en laag, dat Be dood is. De heldenverhalen, de gedichten en verheerlijkende liederen worden niet herroepen. Voor de communisten, vooral de jeugd, blijft Be de onsterfelijke held.